**ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ
ECONOMIC SCIENCES**

УДК 368(477):616–036.21-042.3COVID-19(045)

DOI:10.31339/2617-0833-2020-1(28)-172-176

**СУЧАСНИЙ СТАН СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ ТА ВПЛИВ НА НЬОГО
COVID-19**

Братюк В. П.

**COVID-19 IMPACT ON THE CURRENT STATE OF THE INSURANCE
MARKET OF UKRAINE**

Bratiuk Vira

Основою даної публікації є проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України. Сформульовано мету та завдання дослідження. Наукова робота присвячена функціонуванню страхового ринку, аналізу основних показників їхньої діяльності та вплив пандемії, що підкосила всі сфери економіки. Розглянуто сучасний стан страхового ринку України та проаналізовано динаміку його розвитку. На основі проаналізованих статистичних даних сформульовано основні перспективи розвитку українського страхового ринку, можливі зміни страхового ринку та проаналізовано зміни, які можуть мати місце у страховому портфелі компаній. Досить багато уваги приділяється вивченню ступеня впливу COVID-19 на ринок страхування в цілому.

Ключові слова: страхування, страховий ринок, страхова система, страхові відносини, страхування бізнесу, страхувальник, страховик.

The basis of this publication are the problems and prospects of the insurance market of Ukraine. The purpose and objectives of the study are formulated. The scientific work is devoted to the functioning of the insurance market, analysis of the main indicators of their activity and the impact of the pandemic that has affected all spheres of the economy. The current state of the insurance market of Ukraine is considered and the dynamics of its development is analyzed. Based on the analyzed statistics, the main prospects for the development of the Ukrainian insurance market, possible changes in the insurance market and changes that may occur in the insurance portfolio of companies are formulated. Much attention is paid to studying the degree of impact of COVID-19 on the insurance market as a whole.

The last significant changes in the structure of participants of the insurance market of Ukraine are investigated and potential prospects are analyzed. On the basis of the conducted research the tendencies of development of the insurance market of Ukraine are formulated and the reasons which have provoked them are specified. The main conclusions are made and recommendations are given for further study of the insurance services market in Ukraine and the role of the state in its effective functioning is highlighted.

Key words: insurance, insurance market, insurance system, insurance relations, insurance business, insurer.

Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану страхового ринку України та вплив на нього пандемії, що підкосила не лише вітчизняну, а і світову економіку. Для досягнення мети необхідно вирішити такі завдання: дослідити сучасний стан страхового ринку України; проаналізувати зміни, що спровоковані пандемією; сформулювати основні тенденції розвитку страхового ринку України з врахуванням впливу COVID-19 на його показники.

Загальна кількість страхових компаній станом на 31.12.2019 становила 233, у тому

числі СК "life" – 23 компанії, СК "non-life" – 210 компаній, (станом на 31.12.2018 – 281 компанія, у тому числі СК "life" – 30 компаній, СК "nonlife" – 251 компанія). Кількість страхових компаній значно скоротилася, так за 2019 рік порівняно з 2018 роком, кількість компаній зменшилася на 48 СК, порівняно з 2017 роком зменшилася на 61 СК.

Таблиця 1.

Кількість страхових компаній у 2017–2019 роки, [1]

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2017	Станом на 31.12.2018	Зміни у 2019 році		Станом на 31.12.2019
			внесено інформацію	виключено інформацію	
Загальна кількість	294	281	9	57	233
в т.ч. СК "non-Life"	261	251	9	50	210
в т.ч. СК "Life"	33	30	0	7	23

За 2019 рік частка валових страхових премій у відношенні до ВВП становила 1,3%, що на 0,1 в.п. менше в порівнянні з 2018 роком; частка чистих страхових премій у відношенні до ВВП залишилась на рівні 2018 року та становила 1,0%. У порівнянні з 2018 роком на 3 633,7 млн грн. (7,4%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій збільшився на 5 161,7 млн грн (15,0%).

Хочеться відмітити, що страхові премії на ринку страхування за 2018 та 2019 рр. мають позитивні тенденції про що свідчать дані відображені в таблиці 2.

Доцільно зазначити, що валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків за 2019 рік, становили 53 001,2 млн. грн., що на 3 633,7 млн. грн. більше порівняно з 2018 роком та на 9 569,4 млн. грн. більше порівняно з 2017 роком.

Таблиця 2.

Структура надходження валових страхових премій за 2017–2019 роки, [1]

	2017	2018	2019	Темпи приросту	
				2018/ 2017	2019/ 2018
				%	%
	млн грн				
Валові страхові премії, з них:	43 431,8	49 367,5	53 001,2	13,7	7,4
від страхувальників-фізичних осіб	15 555,6	18 431,0	21 632,0	18,5	17,4
від юридичних осіб	12 937,7	17 348,1	19 034,8	34,1	9,7
від перестраховальників	14 938,5	13 588,4	12 334,4	-9,0	-9,2

За 12 місяців 2019 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила 48 377,2 млн. грн. (або 91,3% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – 4 624,0 млн. грн. (або 8,7% від загальної суми страхових премій).

Проте, незважаючи на позитивні тенденції страхового ринку 2018-2019 рр., захворювання «коронавірус», яке розпочало поширюватися по всьому світу, поповнило список «Перелік особливо небезпечних, небезпечних інфекційних та паразитарних хвороб людини і носія збудників цих хвороб» під назвою COVID-19 згідно Наказу Міністерства охорони здоров'я N521 від 25.02.2020 року, а 11.03.2020 року Всесвітньою організацією

охорони здоров'я поширення COVID-19 було визнано пандемією, підкосило всю економіку світу.

Хочеться підкреслити, що інтерес до фінансових продуктів повертається, особливо до страхування життя як альтернативи банківському депозиту [2].

Страхові компанії з диверсифікованим бізнесом, розумними інвестиційними моделями і хорошим перестраховальним покриттям зможуть пережити кризу і повернутися до нормальної роботи після оптимізації бізнес-процесів через карантин.

Вплив коронавірусу матиме серйозні наслідки в найближчі роки з точки зору здоров'я людей, безпеки і загального економічного розвитку. Це призведе до глобальної рецесії світової економіки. Наскільки сильним буде вплив COVID-19? Аналітики очікують, що пандемія коронавірусу призведе до збоїв в світовій економіці і буде сильно впливати на капітал і прибутковість перестраховиків і страховиків.

Хвороба, викликана коронавірусною інфекцією COVID-2019, - це інфекційне захворювання, викликане новим, раніше невідомим коронавірусом. Заразитися вірусом можна повітряно-крапельним шляхом, перебуваючи в безпосередній близькості від людини з COVID-19, або в результаті перенесення вірусу руками з зараженої поверхні на слизові оболонки очей, носа або рота.

COVID-19 зараз офіційно є пандемією з безпрецедентними наслідками. Тому вплив коронавірусу матиме далекосяжні наслідки в найближчі роки з точки зору здоров'я людей, безпеки і загального економічного розвитку. Це призведе до глобальної рецесії світової економіки. Але наскільки сильним буде вплив? Insurance Innovation Reporter представив своє бачення наслідків для глобальної страхової галузі.

Криза COVID-19 є кредитним негативом для страхового сектора і буде особливо проблематичним для страховиків, які не мають адекватних програм управління ризиками. Страховики можуть зіткнутися з потенційними нормативними і правовими ризиками, якщо буде прийнято ретроактивне законодавство для розширення охоплення, щоб включити втрати, пов'язані з коронавірусом. І хоча у COVID-19 є багато негативних наслідків, експерти вважають, що багато страховиків здатні впоратися з кризою, продовжуючи обслуговувати своїх клієнтів, кредиторів і контрагентів.

Загальна думка полягає в тому, що зростання світового ВВП буде як мінімум на кілька відсотків менше.

Це може привести до значної безробіття і зниження здатності людей інвестувати. Фінансовий сектор побачить зниження рейтингової оцінки і основних NPA. Великі компанії можуть здійснювати платежі за замовчуванням і списувати активи, і це може поширитися на країни з надмірним левереджем, такі як Італія, Греція та Іспанія, які намагаються оговтатися від боргової кризи. Це призведе до серйозної переоцінки комерційних цінних паперів.

Подорожі та туризм залишаться "на паузі" протягом декількох кварталів 2020 року, і готельно-туристичний сектор буде відчувати максимальну біль. Авіакомпанії, готелі, ресторани, розваги і суміжні галузі, що залежать від туризму, також будуть довго відновлювати. В результаті гроші на прожиття працівників, пов'язаних з цими секторами, будуть швидко зменшуватися.

Великі імпортери нафти, такі як Індія і Китай, отримають деяке полегшення, але економіки, які залежать від експорту нафти, побачать скорочення витрат, і багато сланцеві газові компанії можуть опинитися на межі банкрутства. Всі сфери бізнесу страждатимуть а наслідками даного лиха, що сталося в віті.

Страховий сектор сильно залежить від кращого ринку праці та гарного фінансового зростання, проте сила впливу може варіюватися в залежності від сфери діяльності.

На нашу думку важливими секторами, що постраждають є страхування подорожей, страхування здоров'я, медичне трахування.

Щодо страхування подорожей, то лобальне туристичне страхування виїжджаючих за кордон (головним чином, включає в себе витрати на медичне обслуговування, скасування

поїздки, затримку поїздки, втрату роботи) може привести до значного зростання вимог в поєднанні з величезним падінням нових договорів страхування. Цей сектор може зазнавати труднощів і касовий розрив протягом досить довгого часу через скорочення мандрівників з усього світу. Проте, відсоток туристів, що вибрали туристичну страховку, в майбутньому збільшиться.

Сектор страхування здоров'я є епіцентром страхування COVID 19. Претензії по госпіталізації можуть зрости в усьому світі. Страховики повинні готуватися до серйозних судових розглядів щодо визначення страхового покриття і умов врегулювання. Проте, історія показує, що епідемія атипової пневмонії і свинячого грипу в довгостроковій перспективі тільки збільшила вартість медичного страхування. У короткостроковій перспективі цей сектор може постраждати, проте перевізники, які переживають ці важкі часи, можуть мати хороші можливості для більш швидкого зростання в майбутньому.

Таким чином, можемо сформулювати основні перспективи, що очікують на ринок страхування в найближчий час:

- 1) попит на медичне страхування буде зростати. В першу чергу через медичну реформу, що запроваджується в країні та ситуацію, що склалася;
- 2) зростання самого ринку медичного страхування через збільшення цін на ліки та послуги в лікарнях, захворювання, пандемія, все це заставить людей глянути на своє здоров'я під іншим кутом. Люди почали мислити більш прагматично, тому все більше віддають перевагу превентивним мірам, що допомагають попередити ті чи інші захворювання;
- 3) поява нових страхових продуктів, більші можливості викликають все більше загроз. Наприклад, кібератаки, що несуть доволі вагомі втрати для бізнесу у разі, якщо будуть взломи програмного забезпечення або витік інформації з серверів.

Отже, можна підсумувати, що розвиток національної економіки України повинен забезпечуватися стабільністю в тому числі й вітчизняного страхового ринку та підвищенням ролі страховиків, що позитивно впливатиме на зацікавленість іноземних інвесторів до започаткування або розширення власного бізнесу в Україні.

В цілому страхові компанії зі збалансованою інвестиційною стратегією зможуть пережити кризу, тому що в довгостроковій перспективі страхова галузь ставала завжди сильніше з кожною кризою, в цьому і є зміст страхування.

Ситуація, що склалася в світі в силу пандемії підкосила багато сфер економіки, що і не оміне і страховий ринок. Подіваємося, що всім сферам вдасться вийти з незначними втратами.

Список використаних джерел

1. Підсумки діяльності страхових компаній за 2018 рік URL: <https://forinsurer.com/files/file00654.pdf>
2. Виноходова С. Что происходит на страховом рынке Украины URL: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/chto-proishodit-na-strahovom-rynke-ukrainy-338019>
3. Уровень инфляции в Украине в 2018 году [Електронний ресурс]. URL: <https://www.statbureau.org/ru/ukraine/inflation> (дата звернення 27.06.2019).
4. Центр соціальних експертиз Інституту соціології НАН України URL: <http://www.csep.org.ua>

References

1. 2018. *Pidsumky` diyal`nosti straxovy`x kompanij za 2018 rik [Results of insurance companies for 2018]*. Available at: <https://forinsurer.com/files/file00654.pdf>
2. 2019. Vinokhodova, S. *Chto proiskhodit na strakhovom rynke Ukrainy [What is happening*

- in the insurance market of Ukraine]. Available at: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/>
3. 2019. *Uroven' inflatsii v Ukraine v 2018 godu* [The inflation rate in Ukraine in 2018]. Available at: <https://www.statbureau.org/ru/ukraine/inflation>
4. *Centr social'ny'x eksperty'z Insty'tutu sociologiyi NAN Ukrayiny`* [Center for Social Expertise of the Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Ukraine]. Available at: <http://www.csep.org.ua>

УДК 339.137.22

DOI:10.31339/2617-0833-2020-1(28)-176-180

ОЦЕНКА ФИНАНСОВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

Глухова В. И., Кравченко К. В.

ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Глухова В. І., Кравченко Х. В.

EVALUATION OF FINANCIAL INDICATORS OF COMPETITIVENESS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF UKRAINE

Glukhova Valentina, Kravchenko Kristina

В данной статье исследуются важнейшие финансовые показатели конкурентоспособности в динамике. Проводится анализ уровня рентабельности сельскохозяйственной продукции Украины, уровня рентабельности всей деятельности сельскохозяйственных предприятий, а также анализируются такие ключевые финансовые показатели их конкурентоспособности, как финансовый результат, чистая прибыль, капитальные инвестиции, объём финансовых ресурсов и др. Приводятся выводы о результатах функционирования аграрного сектора экономики Украины.

Ключевые слова: сельское хозяйство, национальная экономика, финансовая конкурентоспособность, сельскохозяйственные предприятия.

У даній статті досліджуються найважливіші фінансові показники конкурентоспроможності в динаміці. Проводиться аналіз рівня рентабельності сільськогосподарської продукції України, рівня рентабельності всієї діяльності сільськогосподарських підприємств, а також аналізуються такі ключові фінансові показники їх конкурентоспроможності, як фінансовий результат, чистий прибуток, капітальні інвестиції, обсяг фінансових ресурсів та ін. Наводяться висновки про результати функціонування аграрного сектора економіки України.

Ключові слова: сільське господарство, національна економіка, фінансова конкурентоспроможність, сільськогосподарські підприємства.

An important element in the research methodology for the development of the agricultural sector of the economy is the assessment of the competitiveness of agricultural enterprises. This article examines the most important financial indicators of competitiveness in dynamics. The analysis of the level of profitability of agricultural products of Ukraine, the level of profitability of all types of activities of agricultural enterprises, as well as the analysis of the main financial indicators of their competitiveness, such as financial result, net profit, capital investment, financial resources, etc. Conclusions are made about the results of the functioning of the agricultural sector